

Nr 47

Av herr **Larsson** i Hedenäset **m. fl.**, *angående fördelningen av beskattningsrätten mellan produktionskommun och huvudkontorskommun.*

(Lika lydande med motion nr 35 i Första kammaren)

Fördelningen av beskattningsrätten mellan olika kommuner är en fråga av stor betydelse, framför allt vad gäller beskattningen av större företag, där skattesumman och dess fördelning kan ha avgörande värde för berörda kommuner.

Av särskilt intresse i detta sammanhang är skattobjektens fördelning mellan den eller de kommuner där den egentliga produktionen sker (produktionskommun) och den där huvudkontoret är förlagt (huvudkontorskommun). Härvidlag gäller, enligt 58 § i kommunalskattelagen, som regel att i huvudkontorskommunen beskattas 5 procent av den beskattningsbara inkomsten. Fördelningen anges böra ske "efter ty som kan finnas skäligt med hänsyn till inom varje kommun tillverkade varors värde, handelsomsättnings storlek, antalet där sysselsatta arbetare eller annat förhållande, som kan tjäna till grund för bedömning av den inkomst, som kan anses hava åtnjutits inom kommunen". I anledning av denna bedömning anges huvudkontorsandelen kunna fastställas till högre procentuell andel än som regel angivna 5 procent.

Ett av de ekonomiskt mest betydande fall där större huvudkontorsandel fastställts torde vara Luossavaara—Kiirunavaara AB, där de senaste åren i huvudkontorskommunen, Stockholms stad, beskattas 7,5 procent av för kommunalskatt i Sverige beskattningsbart belopp. I fråga om LKAB:s beskattning må f. ö. noteras att huvudkontorsandelen fram t. o. m. år 1956 utgjorde 10 procent och för tiden därefter sedermera fastställts till 7,5 procent. I samband med riksdagsbehandlingen år 1956 om inlösen av TGOJ:s aktier i malmbolaget förelåg även yrkanden i den här vidrörda frågan. I motionerna I: 592 och II: 784 yrkades sålunda, att LKAB:s huvudkontor skulle förläggas till lämplig plats inom Norrbottens län eller, därest så icke blev beslutat, alternativt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag, syftande till slopande eller i vart fall en skälig jämkning nedåt av LKAB:s huvudkontorsandel i fråga om den kommunala beskattningen.

I anledning av detta motionsyrkande anförde statsutskottet, vilken skrivning av riksdagen biträdades, följande:

"Utan att närmare ingå på skattespörsmål får utskottet omnämna, att man enligt vad utskottet inhämtat torde kunna räkna med att inom ramen för nuvarande skattelagstiftning möjligheter skall föreligga att bestämma huvud-

kontorsandelen för det nya LKAB till allenast 5 procent. Då syftet med ifrågasvarande motionsyrkande sålunda till väsentlig del torde kunna bli tillgodosett, bör detsamma ej föranleda någon åtgärd.”

Utvecklingen härvidlag har emellertid ej blivit vad riksdagen vid sitt ställningstagande hade anledning räkna med. Det nya LKAB deklarerade visserligen och beräknade sin beskattning efter en huvudkontorsandel om 5 procent, vilket även godtogs i första taxeringsinstans. Av Stockholms stad anfördes emellertid besvär över taxeringen, och slutresultatet blev att huvudkontorsandelen fastställdes till 7,5 procent. Även om det måste noteras att den sänkning av huvudkontorsandelen från 10 till 7,5 procent som skedde i samband med omorganisationen av LKAB innebar en förbättring för produktionskommunerna, så motsvarar detta dock icke helt vad riksdagen beräknat. Enbart av denna anledning synes riksdagens förnyade prövning av denna fråga vara påkallad.

Som ovan anförts uppräknas i den aktuella skattelagstiftningen ”antalet där sysselsatta arbetare” bland de förhållanden vilka bör tjäna som grund vid bedömning av huvudkontorsandelens storlek. Det framstår även som uppenbart att antalet anställda står i direkt relation till de skyldigheter i fråga om kommunal service som åvilar vederbörande kommuner. Kostnader för undervisning, gator, vatten och avlopp, bostadsförsörjning m. m. följer i stort sett med antalet invånare. Ur denna synpunkt framstår det även som motiverat att antalet anställda på olika orter tillmätas stor betydelse vid fördelningen av företagets beskattning mellan produktions- och huvudkontorskommunerna.

Det måste ifrågasättas om ortsfördelningen av antalet anställda — med beaktande av de synpunkter som här anförts — tillmätts vederbörlig uppmärksamhet vid bestämmande av huvudkontorsandelen för LKAB:s beskattning. Det totala antalet i LKAB anställda utgör sålunda omkring 7 000 personer, varav cirka 6 500 i Sverige. De inom landet anställda fördelar sig med omkring 6 400 på olika kommuner inom Norrbottens län och 75 i huvudkontorskommunen. En huvudkontorsandel om 7,5 procent svarar som synes ej mot fördelningen av antalet anställda, utan skulle en huvudkontorsandel om endast 1 procent eller någon tiondedel däröver vara den riktiga. Detta så mycket mera som kostnaden per capita för en jämförbar kommunal service i detta fall av klimatiska och andra orsaker är högre i produktionskommunerna än i huvudkontorskommunen.

Det förhållandet att i det föregående närmast vidrörts fördelningen av LKAB:s kommunala beskattning utesluter icke att i princip samma synpunkter är relevanta även i fråga om huvudkontorsandelen för andra företags beskattning. Som ett annat näraliggande exempel må anföras motsvarande uppgifter i fråga om Bolidens gruv AB och dess beskattning. Detta företag har totalt omkring 4 350 anställda, varav cirka 100 personer eller 2,3 procent på huvud- och försäljningskontoret i Stockholm. Det oaktat utgör huvudkontorsandelen för Bolidenbolagets kommunala beskattning 10 procent.

Då den diskrepans som här illustrerats torde vara rätt allmän har väl detta till stor del sin förklaring i den utveckling som skett ej minst i fråga om våra kommunikationer och på det kontorstekniska området. Utvecklingen av framför allt teleförbindelserna har möjliggjort en decentralisering till produktionsorterna av handläggning och avgöranden samtidigt som huvudkontoren har en samlad bild av verksamheten. Rationaliseringen och automatiseringen av kontorsarbetet har kraftigt nedbringat behovet av kontorsanställda. Då det väl är uppenbart att t. ex. en hålkortsanläggning minskar behovet av kontorsanställda följer därav även en motsvarande reduktion av det totala ansvaret för kommunal service. Det vill synas riktigt att skattelagstiftningen i här berörda hänseenden bringas att bättre motsvara dagens faktiska förhållanden.

Givetvis kan en omlokalisering av de olika företagens huvudkontor vara ägnad att i betydande utsträckning justera de oegentligheter i fördelningen av de större företagens kommunala beskattning som här påtalats. Observeras må dock att riksdagens inflytande härvidlag begränsas till det relativt fåtaliga antalet statsägda företag. En rättvis avvägning mellan produktions- och huvudkontorskommuner är därför påkallad, oavsett de lokaliseringsoverväganden som hör till de aktuella frågorna i dagens samhällsdebatt. Därtill får läggas det förhållandet att lokaliseringen av statsägda företags huvudkontor bör diskuteras och avgöras utifrån företags- och samhällsekonomiska bedömningar. Härvid bör givetvis lokala intressen och behov bli vederbörligen beaktade, men oriktigt skulle vara att företaga omlokalisering enbart för att få oformligheter i gällande skattelagstiftning eliminerade.

Av de skäl som ovan anförts synes en omprövning av bestämmelserna i kommunalskattelagens 58 § vara påkallad. Den justering nedåt av huvudkontorsandelen som är motiverad förutsätter dock avvägningar som väl måste föregås av närmare utredning av frågan. Därför föreslås att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om snar utredning av förenämnda spörsmål samt därav föranledda förslag till lagändring. Därtill synes det riktigt att riksdagen redan nu ger uttryck åt den bedömningen vad beträffar LKAB:s kommunala beskattning att — i avvaktan på av riksdagen begärd utredning och förslag till lagändring — huvudkontorsandelen ej må utgöra högre tal än 5 procent.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte

dels i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om huvudkontorsandelens storlek vid kommunal beskattning samt om framläggande av därav föranledda förslag till ändring av kommunalskattelagen § 58 i enlighet med motionens syfte;

dels ock uttala att — i avvaktan på nämnda utredning och den lagändring som därav kan föranledas — huvudkontors-

andelen vid LKAB:s kommunala beskattning ej må utgöra mer än 5 procent av sagda aktiebolags i Sverige skattepliktiga belopp.

Stockholm den 16 januari 1964

Harald Larsson
i Hedenäset

Thorbjörn Fälldin

Erik Larsson
i Norderön

Nr 48

Av herrar **Bengtsson** i Landskrona och **Svenning**, *angående beräkningen av semesterlön och semesterersättning i vissa fall.*

Enligt § 12 i 1963 års semesterlag, som trädde i kraft den 1 juli 1963, skall beräkning av semesterlön eller semesterersättning för icke tidavlönad arbetstagare grundas på dennes sammanlagda arbetsinkomst under kvalifikationsåret. Detta belopp skall för varje dag med privilegierad frånvaro ökas med en genomsnittlig dagsinkomst i anställningen under kvalifikationsåret. Fråga uppkommer då hur semesterlönen respektive semesterersättningen skall beräknas, när arbetstagaren icke utfört arbete under någon del av kvalifikationsåret och därför ej haft någon arbetsinkomst men väl äger att tillgodoräkna sig visst antal dagar med privilegierad frånvaro, t. ex. på grund av sjukdom.

Enligt tidigare gällande semesterlag skulle för icke tidavlönad arbetstagare semesterlön respektive semesterersättning utgå för varje semesterdag med ett belopp som motsvarade hans genomsnittliga dagsinkomst bortsett från övertidstillägg under den del av kvalifikationsåret, då arbete utförts för arbetsgivarens räkning. Om privilegierad frånvaro förelegat under minst hälften av den å kvalifikationsåret belöpande anställningstiden, skulle vid beräkning av semesterlönen eller semesterersättningen hänsyn tagas även till tiden för frånvaron och till den lön som arbetstagaren sannolikt skulle ha uppburit för denna tid, om han utfört arbete i anställningen. Här gavs sålunda ett klart svar på den aktuella frågan hur det skulle förfaras då semesterrätten endast grundade sig på viss tids privilegierad frånvaro under kvalifikationsåret. Då skulle semesterlönen respektive semesterersättningen, som ej kunde knytas till någon verklig dagsinkomst, sättas i relation till den arbetslön som kunde antagas ha utgått.

I 1960 års semesterkommittés förslag till ny semesterlag förordades viss omläggning av grunderna för beräkning av semesterlön och semesterersättning för